

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.373/2019/5.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke, előadó
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

. Varga Edit bíró

A felperes: felperes neve(**felperes címe**)

A felperes képviselője:

Lékó és Társa Ügyvédi Iroda (**fél címe 1** ügyintéző: dr. Lékó László ügyvéd)

Az alperes: alperes neve (**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

Vince Ügyvédi Iroda (**fél címe 2**, ügyintéző: dr. Vince Júlia ügyvéd)

A per tárgya: Ajándék visszakövetelése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

övérosi Törvényszék 37.Z/P.22.447/2017/20.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

övérosi Ítéltábla 1.Pf.20.863/2018/8/II.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A **B. ...** hrsz. alatt nyilvántartott, természetben **B. H.** út ... számú ingatlan 89613/100000 részben a felperes, 10387/100000 részben néhai házastársa, az alperes szüleinek tulajdonában állt. A tulajdonosok a 2013. december 19-én kötött szerződéssel az ingatlan hányadokat az alperesnek ajándékozták holtig tartó haszonélvezeti jogukkal terheltén. A szerződés 2. pontja szerint az ingatlanon egy 56 szobás szálloda épület épül, amelyet a **B. H.** Kft. fog üzemeltetni. A szálloda az ajándékozás időpontjában még nem volt kész, ezért nem üzemel, a működéshez szükséges munkák elvégzése a **B. H.** Kft. által folyamatban van, a berendezések, felszerelések és a bútorzat a **B. H.** Kft. tulajdonába kerül. A szerződés 8. pontjában a felek rögzítették, hogy a megajándékozott a haszonélvezeti jog fennállása alatt a birtoklás, használat és a hasznok szedésének jogát csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben a haszonélvezők e jogukkal nem élnek. Az ajándékozók mint a

haszonélvezeti jogra jogosultak kijelentették, hogy az ingatlant a jövőben bérleti szerződés útján kívánják hasznosítani.

- [2] A szerződéssel egyidejűleg a felperes az előző házasságából született két gyermekét is ingatlan ajándékba részesítette, a perben nem álló **B. G.**-nak ajándékozta a **B. H.** út ... szám alatti, 36 szobás szállodát – a **B. H. t** – míg **B. Sz.**-nak ajándékozta a **B. O.** utca ... számú panzió ingatlant, továbbá az **A.** utca ... szám alatti lakásingatlant holtig tartó haszonélvezeti jogával terhelten.
- [3] A felperes a 2015. október 22-én kötött „Haszonélvezeti jogról ingyenes lemondó – ajándékozási szerződés” elnevezésű szerződéssel az alperesnek ajándékozott ingatlanhányadon fennálló holtig tartó haszonélvezeti jogáról ingyenesen lemondott az alperes javára. A felek a szerződésben rögzítették, hogy az ingatlanon egy 45 szobás szálloda épület – **H. H.** – létesült, az épületre a jogerős használatbavételi engedély kiadásra került. A szálloda üzemeltetése a haszonélvezetre jogosult rendelkezése szerint egy cég feladata lesz. Az aznap kötött másik szerződéssel a lemondással érintett tulajdoni hányadra a felperes házastársa javára holtig tartó haszonélvezeti jogot alapítottak, ezzel az alperes édesanyjának haszonélvezeti joga a teljes ingatlanra kiterjedt.
- [4] 2016. június 30. napján a **B. H.** Kft. képviselőjében az alperes édesanyja és a **Zs.** Kft. képviselőjében az alperes 2016. október 31. napjáig terjedő időtartamra együttműködési megállapodást kötöttek. Rögzítették, hogy a cégek szállodai szolgáltatásokat nyújtanak, a **B. H. t** a **B. H.** Kft., a **H. H. t** pedig a **Zs.** Kft. működteti. A megállapodást utóbb meghosszabbították.
- [5] A felperes a 2016. november 15-én kelt levelében felszólította az alperest a **Zs.** Kft.-vel kötött üzemeltetési szerződést megszüntetésére és a **B. H.** Kft.-vel való szerződés megkötésre. Az alperes a felszólításnak nem tett eleget és a **H. H.** lezárásra került.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes keresetében az alperes kötelezését kérte elsődlegesen az elajándékozott ingatlanhányad, másodlagosan a haszonélvezeti joga visszaadására a szerződések érvénytelenségére alapítva. Harmadlagos kérelme az ingatlanhányad tulajdonába való, a negyedleges kérelme a haszonélvezeti jog visszaadására irányult ajándék visszakövetelése címén a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 582. § (2)-(3) bekezdése, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:237. § (2) és (3) bekezdései alapján.
- [7] Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy a gyermekei javára kötött ajándékozási szerződések és a haszonélvezeti jogról lemondó szerződés megkötésére feltevés vezette: a későbbiekben a gyermekei között ne legyen vita az ingatlanok tulajdonjogát illetően, a szállodákat gyermekei bevonásával életében maga működteti a tulajdonában álló **B. H.** Kft.-vel. Feltevése az alperessel kötött szerződések tekintetében utóbb tévesnek bizonyult, az alperes magatartása miatt meghiúsult. A **H. H.** rövid működése után szerzett tudomást arról, hogy az alperes édesanyjával a hotel működtetésére külön céget alapítottak, a **Zs.** Kft. bevételét saját részükre számolták el. Amikor ezt a felperes szóvá tette, a házastársa és az alperes a **H. H. t** lezárták és a közös üzemeltetést nem engedélyezték.
- [8] A hotel működtetésével kapcsolatos viták miatt a házastársával és az alperessel közösen lakott ingatlanból elköltözött és utóbb az ingatlanba nem engedték vissza. Az alperes szerződésszegő eljárása méltatlan, ennek eredményeként előállt helyzet ellentétes a felperes szándékával, hogy élete végéig a saját cége működtesse az alperesnek juttatott **H. H. t**. A gyermekeinek nyújtott ajándékozáskor kikötötte, hogy életében saját cégével ő üzemelteti a hoteleket addig, amíg ezt jónak látja. Feltevést a másik két gyermeke tudomásul vette, az alperessel szembeni elvárása azonban véglegesen meghiúsult.
- [9] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével annak türéseire kötelezte az alperest, hogy az ingatlan 89613/100000 hányadára tulajdonjogának törlésével egyidejűleg ajándék visszakövetelése jogcímén a felperes tulajdonjogát bejegyezzék. Felhívta az illetékes földhivatali hatóságot a jogváltozás bejegyzésére.
- [11] Hangsúlyozta, hogy a kereset látszólagos keresethalmazat, ezért egy kereset tárgyában kellett döntést hoznia. A 2/2010. (VI.28.) PK véleményben kifejtettek szerint az előterjesztés sorrendjében, részben együttesen vizsgálta a kérelmeket. Megállapította, hogy a felperes a szerződések megtámadási jogát határidőben érvényesítette, tévedés címén az érvénytelenségre való hivatkozása alaptalan.
- [12] Az ajándék visszakövetelésére irányuló igény tekintetében a perben feltárt tények, körülmények és tanúvallomások alapján bizonyítottnak tekintette, hogy a felperes a szerződéseket azzal a feltevéssel kötötte: a későbbi viták elkerülése érdekében az ingatlanokat még életében gyermekeinek juttatja, a szállodákat azonban maga működteti. A második ajándékozás, a haszonélvezeti jogról való lemondást követő rövid időn belül kiderült, hogy várakozásai, feltevései megghiúsultak. A **H. H.** működése ellehetetlenült, és megghiúsult az a feltevése is, hogy gyermekei között a későbbiekben vita ne legyen.
- [13] Az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása és az ingatlanhányadra kötött ajándékozási szerződés 8. pontja bizonyítja, hogy az alperes előtt ismert volt: a szálloda részt a **B. H. Kft.** kívánja üzemeltetni, és a haszonélvezeti jogról lemondó szerződés 2. pontja rögzíti, hogy a szálloda üzemeltetése a haszonélvezetre jogosult rendelkezése szerint egy cég feladta lesz. A szállodák működtetése olyan jelentőségű kérdés, amely a felperes ügyletkötési akaratára jelentős hatással volt. A kialakult helyzet nyilvánvalóan akadályozza a felperest a szállodák üzemeltetésében. A felperest tehát az általa állított lényeges körülményre vonatkozó feltevés indította az ajándékozássra, és feltevése nélkül nem kötött volna szerződést. Az ajándék visszakövetelésének a régi Ptk. 582. § (3) bekezdése szerinti feltételei fennállnak, ezért az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelemnek helyt adott és a negyedlegesen kérelmet érdemben nem vizsgálta.
- [14] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [15] A felperes az elsődleges és a másodlagos kérelmei megítélését nem sérelmezte, ezért a másodfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül.
- [16] A fellebbezés alaptalanul kifogásolta a látszólagos keresethalmazatra vonatkozó megállapítását. A kérelmek ténybeli és jogi alapjuk eltérése ellenére eshetőlegesen, a megelőző kérelem elbírálásától függően és teljesíthetőek, egyidejű létezésük csak látszólagos, mert csak egyikük nyerhet kielégítést.
- [17] Nem tekinthető az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértésnek, hogy az elsőfokú bíróság a régi Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségét a 2/2010. (V.28.) PK vélemény 3.a) pontjától eltérően teljesítette.
- [18] Az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelem elbírálásánál a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül értékelte, egyes ténymegállapításai iratellenesek, az azt megalapozó bizonyítékok hiányában feltételezések, ezért az érdemi döntés és ennek indokolása megalapozatlan. Az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 582. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételek, a PK 76. számú állásfoglalás I. és III. pontjában kifejtett szempontok, és a következetes ítélkezési gyakorlat figyelmen kívül hagyásával határozott. Olyan tényeknek is jelentőséget tulajdonított, amelyek tekintetében elmulasztotta a felek előzetes tájékoztatását, ezekre a feleket nem nyilatkoztatta meg és bizonyítást sem folytatott le. Ezért a hotelek szerkezeti egységével, üzemeltetésével kapcsolatos és az ajándék visszakövetelése iránti kérelem elbírálása szempontjából irreleváns megállapítások csak feltételezéseknek tekinthetők.

- [19] A feltevés az adott személynek valamely tényre vagy körülményre vonatkozó feltételezése. Meghiúsult feltevésre alapítva az ajándék akkor követelhető vissza, ha az ajándékozás összes körülményeire történő vizsgálódás alapján megállapítható, hogy az ajándékozót valamely lényeges körülményre vonatkozó feltevés indította az ajándékozásra és enélkül az ajándékozásra kétséget kizáróan nem került volna sor.
- [20] A felperes egy napon három szerződést kötött, két szerződéssel a kizárólagos tulajdonában álló három ingatlant az előző házasságából származó gyermekeinek ajándékozta haszonélvezeti jogával terheltén. Az ajándékba adott két ingatlanokon működő hoteleket a felperes és házastársa érdekeltségébe tartozó **B. H.** Kft. üzemeltette. A harmadik szerződéssel érintett ingatlan a felperes és házastársa közös tulajdonában állt, amelyen egy, már szerkezetkész, épülő félben lévő hotel volt, ezért a célzott rendeltetésére még nem volt használható. A szülők ezt az ingatlant ajándékozták az alperesnek a tulajdoni hányadukra alapított holtig tartó közös haszonélvezeti jogukkal terheltén.
- [21] A felperes személyes előadása szerint azért ajándékozta az ingatlant a gyermekeinek, hogy a későbbiekben közöttük ne legyen vita abban a kérdésben: melyik ingatlan kié legyen. Ebből következően a felperes akarata valamennyi ingatlan tekintetében kizárólag tulajdonjoga átruházására irányult, abból a célból, hogy halála esetén gyermekei között a tulajdoni viszonyok már ne legyenek vitathatók. A felperes a szerződésekkel vagyonának adott körét gyermekei között még életében felosztotta. A felperest tehát az ajándékozásokra a tulajdoni viták elkerülése indította, ami nem feltevés, hanem a szerződéskötésre indító cél volt.
- [22] A felperes javára alapított holtig tartó haszonélvezeti jog az üzemeltetési jog tekintetében módosulást nem eredményezett, mert változatlanul megillette a birtoklás, a használat és a hasznosítás joga. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen minősítette feltevésnek a felperesnek azt a szándékát, hogy az ajándékozott ingatlanon működő hotelt az ajándékozás után is ő fogja működtetni. Miután az volt tulajdonosok javára haszonélvezeti jog került alapításra, a felperest és házastársát a használattal, hasznosítással kapcsolatos rendelkezési jog közösen illette meg. A szerződéskötéskor a haszonélvezők közös érdekeltségébe tartozó **B.** Kft. ügyvezetője a felperes házastársa volt. A szerződésnek az a kikötése, hogy a hotelt ez a Kft. fogja üzemeltetni, nem feltevés, hanem a haszonélvezőknek a jövőbeni üzemeltetésre vonatkozó rendelkezése.
- [23] A feltevés meghiúsulására alapított kérelem alaptalanságát tovább erősíti, hogy a tanúvallomásokból kitűnően a szerződéseket a felperes és házastársa kezdeményezte, tartalmukat is ők határozták meg, erről a megajándékozottakat előzetesen nem tájékoztatták. A szerződések megkötésénél a megajándékozottak tevékenysége kizárólag az volt, hogy a megadott időpontban a helyszínen együttesen megjelentek és a szerződéseket aláírták. **B. G.** tanúvallomása igazolja, hogy a szerződések aláírásakor nem volt szó az ajándékozás céljáról. Így ha a felperesnek esetlegesen volt a szerződéskötésre indító bármilyen feltevése, azt a szerződések megkötésekor a megajándékozottak, így az alperes felé kifejezetten és kétséget kizáróan felismerhető módon nem nyilvánította ki.
- [24] A másodfokú bíróság lényeges körülménynek tekintette, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomásából kitűnően 2015. október 22-én egyidejű két szerződés készült, az egyik szerződésben a felperes lemondott a haszonélvezeti jogáról, ugyanakkor a másik szerződéssel a lemondással érintett tulajdoni hányadra a felperes házastársa javára holtig tartó haszonélvezeti jogot alapítottak, így az ingatlan egészére kiterjedő haszonélvezővé vált. Az ügyvéd a szerződéskötés előtt megkérdezte a felperestől, hogy jól meggondolta-e a joglemondást. A felperes a kérdésre határozott igennel válaszolt. A felperes házastársa az őt megillető, a teljes ingatlan kiterjedő haszonélvezeti jogra tekintettel egyedül volt jogosult az alperesi ingatlan használatával, hasznosításával, ezáltal az üzemeltető személyével kapcsolatban rendelkezni. Az ajándékozási szerződés megkötésére indító és meghiúsult feltevést a felperes nem bizonyította, a haszonélvezeti jogról való lemondásával pedig önként mondott le annak lehetőségéről, hogy az alperesnek ajándékozott ingatlan hasznosítására, üzemeltetésére befolyással lehessen.

- [25] A másodfokú bíróság a régi Ptk. 582. § (2) bekezdésére alapított visszakövetelési jog fennállását érdemben vizsgálta és megalapozatlannak ítélte. Hangsúlyozta, hogy a súlyos jogsértés általában bűncselekménynek minősülő vagy erkölcsileg súlyosan elítélendő jogellenes magatartás. A felperes e körben értékelhetőként a közös ingatlanból való kizárására, ruháinak, értékeinek a garázsban való elhelyezésére, ezeknek az ügyvédi irodában való átvételének lehetőségére hivatkozott. A peradatok és **B. Sz.** tanúvallomása alapján igazolt, hogy a konfliktus a felperes és házastársa között keletkezett, a lakásból való elmenetele után az ingatlanba a felesége nem engedte vissza, a korábban közösen használt lakásban lévő ingóságok az ő birtokában voltak. Az alperes és a felperes viszonyáról csak közvetlen információval rendelkezett, azt tudta, hogy nem kommunikáltak, de közöttük a veszekedésről nem volt tudomása.
- [26] A negyedlegesen előterjesztett, a felperes állítása szerint az ajándékba adott haszonélvezeti jog visszakövetelése iránti kérelem megalapozatlanságát a másodfokú bíróság részletesen megindokolta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [27] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak megváltoztatását (helyesen: hatályon kívül helyezését) és a harmadlagos kereseti kérelem teljesítését, továbbá azt kérte, hogy a Kúria ítélete rendelkező részében utasítsa el az elsődleges, a másodlagos és a negyedleges kereseteket. Megsértett jogszabályhelyként a régi Pp. 163. § (1) bekezdését, 164. § (1) bekezdését, a 206. § (1) bekezdését, a 213. § (1) és (2) bekezdését, továbbá a 221. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [28] Felülvizsgálati kérelmének II. pontjában részletesen kifejtette a szerződések tartalmát, a **B. H. Kft.** és a **Zs. Kft.** alakulásának, működésének folyamatát, részletezte a cégek között létrejött együttműködési megállapodást, a **Zs. Kft.** forgalmi adatait, és az egyeztetés érdekében kifejtett ügyvédi tevékenységet.
- [29] Ismertette a teljes pertörténetet, ennek keretében kereseti kérelmeit, a perben tett előadásait, az alperes érdemi ellenkérelmeinek álláspontja szerint a jogvita elbírálása szempontjából jelentős részeit, az elsőfokú eljárásban tartott tárgyalások anyagát, a tanúvallomásokat, a felek észrevételeit, az elsőfokú bíróság 2/II. számú, a tájékoztatást tartalmazó végzését, az első- és másodfokú ítéletet, az általa relevánsnak tartott indokolását, és kitért a jogerős ítélet meghozatala után bekövetkezett eseményekre. Összefoglaló véleménye szerint a másodfokú bíróság döntése megalapozatlan, ezért jogszabálysértő.
- [30] Érelmezte, hogy a másodfokú bíróság kielégítőnek tartotta az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatását.
- [31] Elmaradt az alperes személyes meghallgatása, az elsőfokú bíróság elfogadta jogi képviselőjének az alperes személyes nyilatkozatait tartalmazó beadványait. Ezzel sérült a kontradiktórius eljárás követelménye, a bíróságnak és a felperesnek sem volt lehetősége kérdések feltevésére, észrevételezésre vagy a felek szembesítésére, holott ennek az ügy tárgya miatt döntő jelentősége volt. A PK 76. számú állásfoglalás I. pontjára, továbbá a felülvizsgálati kérelem 14-15. oldalán felsorolt közzétett határozatokra hivatkozással hangsúlyozta, hogy ezek közös jellemzője: a felek szándékát, nyilatkozatait, magatartását, élet- és családi körülményeit, továbbá vagyoni helyzetét a bíróságnak fel kell tárnia. Ez azonban az egyik fél meghallgatásának a hiányában nem teljesíthető, ami megalapozatlanná teszi a teljes eljárást.
- [32] Az eljáró bíróságok súlyos eljárási szabálysértéssel nem rendelkeztek a szerződések érvénytelensége tárgyában, holott a következetes ítélkezési gyakorlat szerint először az érvénytelenség kérdésében kell határozni. Az ítéletek rendelkező része nem tartalmazza a szerződések érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmek elutasítását, az eljáró bíróságok csak az ajándék visszakövetelése tárgyában határoztak.

- [33] A másodfokú bíróság az ajándékozásra és az ajándék visszakövetelésére irányadó jogszabályi rendelkezéseket nem megfelelően alkalmazta. A felperes idézte a régi Ptk. 579. § (1) bekezdésének rendelkezését, hivatkozott az ajándékozási szerződés szívességi jellegére, a meghíúsult feltevésre és a súlyos jogsértésre alapított visszakövetelési jog gyakorlásának feltételeire.
- [34] Felülvizsgálati kérelem IV. pontjában kérelme indokolásaként kifejtette néhai házastársának a haszonélvezeti jog ajándékozásához vezető tevékenységét. Állította, hogy haszonélvezeti jogának megszűnése kapcsán megtevesztették, és ismertette a házasság megromlásához vezető körülményeket.
- [35] Nyomatékosan hangsúlyozta: az ajándékozáskor az a feltevés vezette, hogy a szállodák üzemeltetése változatlanul az ő jogkörében marad, ez volt az ajándékozás döntő szempontja. Ez utóbb véglegesen meghíúsult, mert az alperes nem kötött a **B. H.** Kft.-vel üzemeltetési szerződést, ezzel a felperes érdekköréből kivonta a **H. H.** t. Nincs jelentősége annak, hogy a haszonélvezeti joga megszűnt, mivel ezzel egyidejűleg házastársa a teljes ingatlanra haszonélvezeti jogot szerzett. Alappal volt ezért abban a hiszemben, hogy a rendelkezési joga változatlan marad.
- [36] Jogszabálysértő, hogy az eljáró bíróságok az ítéletek indokolásában nem tértek ki arra: az ajándékozási szerződések érvénytelensége tekintetében tévedése lényeges kérdésnek minősül-e.
- [37] Állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság kirívóan okszerűtlenül értékelte, egyes ténymegállapításai iratellenesek, illetőleg feltételezésnek tekinthetők, ezért az elsőfokú bíróság érdemi döntése és indokolása is megalapozatlan. Az elsőfokú bíróság a felek szándékát a tanúvallomások és az okirati bizonyítékok alapján helyesen állapította meg.
- [38] Az alperes a felülvizsgálati kérelem egyes pontjaihoz igazodó és részletesen indokolt felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperes felülvizsgálattal csak az ingatlanajándék visszakövetelése iránti kereseti kérelem elutasítását támadta, ezért a felülvizsgálati eljárásban csak az ezzel kapcsolatos hivatkozások értékelhetők. A jogerős ítélet meghozatala után történtek pedig nem vehetők figyelembe.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [39] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása előtt a Kúria az alábbiakra mutat rá: A felülvizsgálat nem az első- és másodfokú eljárás folytatása, nem harmadfokú eljárás, hanem szigorú rendelkezések által szabályozott rendkívüli perorvoslat, amelynek tárgya a jogerős ítéletnek a felülvizsgálati kérelem keretei között történő felülbírálata. Az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 4. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem – mint az eljárást megindító és annak kereteit meghatározó rendkívüli jogorvoslati eszköz – jogi jelentősége egyebek között abban jelölhető meg, hogy a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt ok vagy okok keretei között bírálhatja felül. Ennek következtében eljárása során csak a fél felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértés, vagy jogszabálysértések fennállását vizsgálhatja. Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet több okból is támadja; vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel (1/2016. (II.15.) PK vélemény 6. pont). A felülvizsgálati kérelem előterjesztőjének tehát valamennyi, a jogerős ítélet jogszabálysértő voltára történő hivatkozása esetében konkrétan meg kell jelölnie az álláspontja szerint megsértett jogszabályhelyet, szövegesen elő kell adnia a jogszabálysértést és a jogszabálysértésre történő hivatkozás indokait. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatóak, amelyek esetében a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek (BH 2015.307.).
- [40] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a bíróságot terhelő tájékoztatási kötelezettség megsértését a jogszabályhely pontos megjelölése nélkül állította és az alperes személyes meghallgatásának elmulasztásával kapcsolatos jogszabálysértést illetően is elmaradt a megsértett jogszabályhely

megjelölése. A jogszabálysértés szöveges előadása és indokolása a jogszabályhely megjelölésének hiányát nem pótolja. Ezek a felülvizsgálati hivatkozások nem felelnek meg a régi Pp. 272. § (2) bekezdésben foglalt feltételeknek, ezért érdemi felülvizsgálatra nem alkalmasak.

- [41] A felülvizsgálati eljárás tárgyát, a Kúria eljárási jogosultságának terjedelmét meghatározza a felülvizsgálat törvényen alapuló kizártsága és a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő bizonyítási tilalom is.
- [42] A régi Pp. 271. § (1) bekezdés a) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen. Ebből következően az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezései és ezek indokolása ellen sem terjeszthető elő felülvizsgálati kérelem (BH 2013.280.). A felperes az elsőfokú ítélet ellen nem fellebbezett, az alperes fellebbezése pedig nem támadta a szerződések érvénytelenségével kapcsolatos elsődleges, a másodlagos kérelmek megítélését. A másodfokú bíróság erre tekintettel a fellebbezési kérelemhez kötöttség szabálya [rég Pp. 253. § (3) bekezdés] alapján, a látszólagos keresethalmazatban álló eshetőleges kérelmek figyelembe vételével bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét. A felperes felülvizsgálati kérelmében kizárólag a harmadlagos kérelem – az alperes kötelezését az ingatlan tulajdonába való visszaadására, továbbá tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási bejegyzése – teljesítését kérte a régi Ptk. 582. § (2) és (3) bekezdése szerinti ajándék visszakövetelése jogcímén. Mindez kizárja a felülvizsgálattal nem támadott elsődleges, másodlagos és negyedleges kérelemhez kapcsolódó felülvizsgálati hivatkozások jogszabálysértő voltának felülvizsgálatát.
- [43] A régi Pp. 275. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati eljárásban – annak rendkívüli perorvoslati jellege miatt – bizonyítás felvételének helye nincs, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. Az idézett törvényi rendelkezéséből következően érdemben nem vizsgálhatók a jogerős ítélet meghozatala után bekövetkezett, a felperes által állított események. Ezek vizsgálata a bizonyítás felvételét jelentené, de keletkezésük későbbi időpontja miatt egyébként sem alkalmasak annak megállapítására, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő.
- [44] Az érdemben elbírálható felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [45] A felperes alapvetően tévesen állította a régi Pp. 163. § (1) bekezdésének és a 164. § (1) bekezdésének megsértését.
- [46] A polgári per célja a perbe vitt jogvita eldöntése. A bíróságnak a kereset elbírálásához meg kell állapítania a döntés szempontjából releváns tényállást, a régi Pp. 163. § (1) bekezdése szerint ennek érdekében rendeli el az indokolt bizonyítást. A régi Pp. 164. § (1) bekezdése a bizonyítási kötelezettség általános szabályát rögzíti: a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyítása főszabályként azt a felet terheli, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. Az adott perben a bizonyítási kötelezettsége és a bizonyítási teher – az állítás bizonyíthatatlanságának következménye – a jogvita elbírálására irányadó anyagi jogi szabályokból, ezek tényállási elemeiből vezethetők le.
- [47] A régi Ptk. 582. § (3) bekezdéséből következően a megajándékozott csak akkor kötelezhető az ajándék visszaadására, ha az ajándékozó feltevessel ajándékozott, ez a feltevése lényeges körülményre vonatkozott, enélkül nem ajándékozott volna és feltevése véglegesen megghiúsult. A konjunktív törvényi feltételek bizonyítása az ajándékozó kötelezettsége. A feltevés hiánya szükségtelenné teszi a visszakövetelés további feltételeinek bizonyítását. A feltevés fogalmát a jogszabály nem határozza meg. A régi Ptk. alkalmazása során kialakult bírói gyakorlat szerint a feltevés az ajándékozás időpontjában fennállott és az ajándékozó szándékát döntően meghatározó kívánság; konkrétan kinyilvánított, a megajándékozott számára is felismerhető elvárás kifejezésre juttatása (BH 2008.149.); a szerződési akarat indítéka, amely már a szerződéskötéskor is megvalósuló, de jövőbeni körülményre is vonatkozhat (BH 2019.110., Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.491/2000/3.). Ha az ajándékozás feltevessel történt, az azt jelenti, hogy az ajándékozó azért ruházza át ingyenesen a tulajdonában álló dolog tulajdonjogát, mert a megajándékozottal

szemben a szerződéskötéssel egyidejűleg vagy a jövőben további elvárásai vannak. A feltevés szükségképpen magában hordoz bizonyos kockázati elemet, bizonytalansági tényezőt, megghiúsulása valójában azt jelenti, hogy az ajándékozásra vezető feltevés tévesnek bizonyult. Ezt ismeri el a jogszabály azzal, hogy a feltevés végleges megghiúsulásának következményeként biztosítja az ajándék visszakövetelése iránti jog gyakorlását (PK. 76. számú állásfoglalás I. pont, BH 2019.110.).

- [48] Az adott esetben a régi Ptk. 582. § (2) bekezdésére hivatkozással az ajándék visszakövetelésének törvényi feltételei: a megajándékozott alperes által az ajándékozó felperes rovására elkövetett súlyos jogsértés, amelyek bizonyítása az ajándékozó kötelezettsége annak figyelembe vételével, hogy a megajándékozott felróható magatartása csak akkor értékelhető, ha az jogsértésnek minősül, azaz jogszabályban védett érdeket sért. A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a visszakövetelés feltétele akkor teljesül, ha a megajándékozott bűncselekményt követ el az ajándékozó terhére. A tágabb értelemben vett polgári jogi szabályok megszegése azonban csak valamennyi körülmény mérlegelésével minősíthető súlyos jogsértésnek.
- [49] A felperes alaptalanul állította a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének és a 221. § (1) bekezdésének megsértését.
- [50] Következetes a Kúria ítélezési gyakorlata abban, hogy a mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban korlátozott: a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes, vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526, BH. 1996.973.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; kizárólag az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119. II.).
- [51] A másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének mindenben megfelelő, a felperes személyes előadása, az okirati bizonyítékok, a tanúvallomások okszerű, iratszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértése nélkül részletesen indokolt felülmérlegelésével, továbbá a szerződés tartalmának értelmezésével vonta le azt a helyes következtetést, hogy a felperes nem bizonyította az ajándékozási szerződés megkötésére indító és megghiúsult feltevés meglétét. Valójában feltevés nélkül ajándékozta a perbeli ingatlanhányadot az alperesnek. A Kúria maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság megállapításával: az ajándékozási szerződések megkötésével a felperes akarata kizárólag tulajdonjoga átruházására irányult annak megakadályozása céljából, hogy halála után gyermekei között a tulajdoni viszonyok vitathatók legyenek. A felperest tehát az ajándékozásokra a tulajdoni viták elkerülése motiválta, ami nem feltevés, hanem a szerződéskötésre indító cél volt.
- [52] Nem jogszabálysértő, hogy a perbeli ajándékozási szerződésben foglalt, az akkor még épülőfélben lévő **H. H.** üzemeltetésére vonatkozó kikötést a másodfokú bíróság a haszonélvezőknek a jövőbeni üzemeltetésre vonatkozó rendelkezésének minősítette és a súlyos jogsértésre alapított ajándék visszakövetelése iránti kérelmet a megalapozatlannak ítélte. Ebben a körben a másodfokú bíróság valamennyi körülményre kiterjedő, a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében és a 221. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelő okfejtésének megismétlésére nincs szükség, a Kúria a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csak visszautal a jogerős ítéletben kifejtett helyes indokokra.
- [53] Az ítélet teljességének követelménye sem sérült.
- [54] A régi Pp. 213. § (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A keresetről tehát a bíróságnak az ítélet rendelkező részében kell döntenie, ezért jogszabálysértő, ha azt részben vagy egészben az indokolásban utasítja el. Az eljáró bíróságok helyesen fejtették ki, hogy a felperes valójában egy keresetet, ezen belül eshetőleges kereseti kérelmeket terjesztett elő. Ezek látszólagos keresethalmazatot alkotnak, mivel csak a megelőző kérelem elbírálásától függően teljesíthetők és csak az egyik kérelem nyerhet kielégítést. Az eljáró bíróságok az érvényesített keresetről ítéletük rendelkező részében döntöttek,

ezért nem jogszabálysértő, hogy az egyes eshetőleges kérelmek megalapozatlanságának indokait az indokolás tartalmazza. A bíróságot csak több, valóságos személyi vagy tárgyi keresethalmazatban álló keresetek érvényesítése esetén terheli az a kötelezettség, hogy a keresetekről ítélete rendelkező részében döntsön.

- [55] A régi Pp. 213. § (2) bekezdése szerint a részítélet hozatalának feltételeit szabályozza. Ezek: több kereseti kérelem, illetve beszámítási kifogás vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbírálható része legyen. Az adott esetben az egyik feltétel sem áll fenn, mivel a felperes egy keresetet terjesztett elő, az eshetőleges kérelmek önállóan nem bírálhatók el és az alperes a jogviszony természeténél fogva egyébként is kizárt beszámítási kifogást nem érvényesített.
- [56] A kifejtettekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálattal támadott részében jogszabályt nem sért, ezért azt a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [57] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartásával bírálta el.
- [58] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében a megfizetett felülvizsgálati eljárási illeték a terhén marad és köteles az alperes arányos felülvizsgálati eljárási költségének, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5)-(6) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Budapest, 2019. szeptember 17.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, előadó, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, dr. Varga Edit s.k. bíró